

บทความ

ชมพูนุท สติตย์เสมากุล

ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน The Community Trademark Registration System in Asean Economic Community

ชมพูนุท สติตย์เสมากุล*
Chomphunud Sathitsemakul

บทคัดย่อ

ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างของกฎหมายเครื่องหมายการค้าในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจให้อยู่ภายใต้ระบบที่มีมาตรฐานเดียวกัน ด้วยการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเพียงทะเบียนเดียว ครั้งเดียว ภาษาเดียว ที่เดียว แต่ให้ความคุ้มครองครอบคลุมทุกประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อันส่งผลให้เครื่องหมายการค้าได้รับความคุ้มครองที่ครอบคลุมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกเหนือไปจากการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามพิธีสารมาดริด โดยบทความนี้ได้แสดงให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียของระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และปัญหาของการก่อให้เกิดระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งยังเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อก่อให้เกิดระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไปในอนาคต

คำหลัก : การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้าประชาคม ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มาดริด – ระบบเครื่องหมายการค้าสากล

* บทความนี้เรียบเรียงมาจากวิทยานิพนธ์เรื่อง “การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม ศึกษาเชิงเปรียบเทียบสหภาพยุโรปและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน,” ตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2559.

ABSTRACT

The community trade mark registration system in AEC (ASEAN Economic Community) will solve the problem regarding the different trade mark registration systems of member countries in AEC. The community trade mark requires one single application with one language submitted to a central office. When a mark is registered as a CTM, its effect will extend throughout the entire AEC. The community trade mark will provide the more complete protection to the trade mark owner than Madrid protocol. This article also elaborates the advantages and disadvantages including the problem of creating the community trade mark registration system in AEC. The author also provides recommendations to solve the problems which will enable the community trade mark in AEC can happen in the future.

Keywords: Trade Mark Registration, Community Trade Mark, ASEAN Economic Community (AEC), Madrid – The International Trademark System.

บทนำ

ในปัจจุบันเป็นโลกยุคไร้พรมแดน เกิดการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น เครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาชนิดหนึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ผู้บริโภคจดจำได้ว่าสินค้าหรือบริการนั้น ๆ เป็นของผู้ประกอบการรายใด อันเป็นการบ่งบอกถึงคุณภาพของสินค้า นอกเหนือไปจากการแยกแยะความแตกต่างของแต่ละกิจการได้ การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของสิทธิจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น มิเช่นนั้นเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือผู้ประกอบการอาจจะต้องสูญเสียรายได้ในการดำเนินธุรกิจอันเกิดจากการปลอมลอกเลียน ละเมิดเครื่องหมายการค้า เรื่องของเครื่องหมายการค้า จึงมีความสำคัญถึงขนาดถูกหยิบยกไปเป็นข้ออ้างในการตอบโต้และกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น เมื่อมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าประชาคมจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เป็นระบบเดียวกัน อันเป็นการสร้างมาตรฐานให้กับระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของประเทศที่อยู่ในประชาคมเดียวกันเพื่อลดปัญหาความแตกต่างของกฎหมายเครื่องหมายการค้าของแต่ละประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ลดข้อยุ่งยากต่าง ๆ เกี่ยวกับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและเป็นการให้

ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่ครอบคลุม อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมในโลกยุคไร้พรมแดนได้อีกด้วย

สภาพปัญหา

การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นแต่ละประเทศจำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นหลัก ให้ความสำคัญในการร่วมมือกันด้านต่าง ๆ ของภูมิภาคเพื่อแข่งขันกับต่างชาติในภูมิภาคอื่น มากกว่าการคำนึงแต่ประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เหมือนการรวมตัวกันของยุโรปเพื่อเป็นสหภาพยุโรป (อียู) เนื่องจากปัจจุบันการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยังจำเป็นต้องแยกยื่นที่แต่ละประเทศสมาชิก ตามหลักดินแดน เพราะประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังมิได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในพิธีสารมาดริดอย่างพร้อมเพรียงกัน ดังนั้น การมีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นระบบเดียวกัน โดยมีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปมาเป็นแม่แบบ จะเป็นแนวทางหนึ่งในการก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ลดปัญหาความแตกต่างของกฎหมายเครื่องหมายการค้าของแต่ละประเทศสมาชิก ส่งเสริมการค้าการลงทุนและสร้างภาพลักษณ์ที่ดี น่าเชื่อถือให้กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ระบบการจดทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปเป็นระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ผู้ประกอบการสามารถยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าทีเดียวครั้งเดียวแต่ได้รับความคุ้มครองครอบคลุมทั่วทั้งประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรป โดยใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเดียวกัน ใช้ภาษาเดียว เสียค่าธรรมเนียมเพียงครั้งเดียว จึงก่อให้เกิดความสะดวกในการขอรับความคุ้มครอง ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา ทำให้เครื่องหมายการค้าได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน เป็นต้น ทั้งนี้ ในมาตรา 4 ของข้อบังคับเครื่องหมายการค้าประชาคมได้ให้ความหมายของเครื่องหมายการค้าประชาคมว่าสิ่งที่จะเป็นเครื่องหมายการค้าประชาคมอาจประกอบไปด้วย สัญลักษณ์ใด ๆ ที่สามารถแสดงได้โดยชัดเจน เป็นคำที่บ่งเฉพาะชื่อเฉพาะตัว การออกแบบ ตัวอักษร ตัวเลข รูปร่างของสินค้าหรือหีบห่อ ซึ่งต้องเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าสินค้าหรือบริการของกิจการหนึ่ง แตกต่างจากสินค้าหรือบริการของกิจการอื่น ๆ ได้ (EC No. 207/2009) เครื่องหมายการค้าประชาคมสามารถใช้ได้ในทุกประเทศที่เข้าร่วมสหภาพยุโรปและไม่สามารถที่จะจำกัดการคุ้มครองเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เฉพาะประเทศสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งได้ แต่หากมีอุปสรรคในการจดทะเบียนในประเทศใดประเทศหนึ่งและผู้ขอ

จดทะเบียนไม่สามารถแก้ไขได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ คำขอจดทะเบียนดังกล่าวเป็นอันตกไปทั้งหมด สิทธิจากเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนในสหภาพยุโรปจะไม่มี การปฏิเสธ จำกัด หรือ โอน โดยให้มีผลเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งในอาณาเขตที่ได้รับความคุ้มครอง ดังนั้น สิทธิดังกล่าวจึงสามารถบังคับได้โดยการดำเนินการทางกฎหมายเพียงครั้งเดียวต่อการละเมิดที่เกิดขึ้นไม่ว่าที่ใดในอาณาเขตที่ได้รับการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่จะขอรับความคุ้มครองแบบเครื่องหมายการค้าประชาคมนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นเครื่องหมายการค้าที่ไต่ยื่นขอจดทะเบียนไว้แล้วในประเทศต้นกำเนิด เครื่องหมายการค้าประชาคมมีอายุการคุ้มครองเป็นระยะเวลา 10 ปี นับจากวันยื่นขอจดทะเบียนและสามารถขอต่ออายุการจดทะเบียนได้โดยไม่จำกัด โดยต่ออายุได้คราวละ 10 ปี (Office for Harmonization, 2013) ซึ่งต้องนำเครื่องหมายการค้าไปใช้จริงภายในระยะเวลาติดต่อกัน 5 ปี หลังจากที่ได้รับอนุญาตให้มีการจดทะเบียนแล้ว การนำเครื่องหมายการค้าไปใช้แม้เพียงในประเทศสมาชิกประเทศเดียวก็ให้ถือว่ามีการนำเครื่องหมายการค้าไปใช้จริง บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลสามารถคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของตนที่ได้รับการจดทะเบียนไว้แล้วไม่ให้ถูกเพิกถอนสิทธิภายใน 5 ปี หลังจากที่ยื่นขอจดทะเบียนไว้เพราะไม่ได้นำเครื่องหมายการค้าไปใช้จริงเว้นเสียแต่จะสามารถแจกแจงเหตุผลอันสมควรที่ไม่ได้ใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าว (ศักดิ์ชาย สุนทรธนาภิรมย์ 2555, น. 71) เครื่องหมายการค้าประชาคมจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง หากมีการใช้หรือจดทะเบียนอยู่ก่อนภายในประเทศนั้น ๆ ซึ่งการถูกปฏิเสธคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมนั้น ก็ได้ตัดสิทธิเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จะนำเครื่องหมายการค้าของตนไปขอจดทะเบียนตามกฎหมายภายในของประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรปและนอกสหภาพยุโรป รวมถึงยังสามารถไปขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพิธีสารมาดริดได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การก่อให้เกิดระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เป็นระบบเดียวกันแบบสหภาพยุโรปที่มีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม (Community Trade Mark Registration) เพื่อให้มีระบบการจดทะเบียนภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกัน อันเป็นการจดทะเบียนเพียงครั้งเดียว แต่ได้รับความคุ้มครองทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาถึงปัญหาความแตกต่าง และนำข้อดีข้อเสียด้านต่าง ๆ มาพิจารณาอย่างรอบคอบ แล้วจึงนำระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปมาเป็นแม่แบบ ปรับใช้ให้เข้ากับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป ทั้งนี้ ปัญหาที่ทำให้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังไม่สามารถมีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เป็นระบบเดียวกันแบบสหภาพยุโรปในปัจจุบันได้ มีดังต่อไปนี้

1. ความแตกต่างของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านต่าง ๆ

2. ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพิธีสารมาดริดยังไม่เพียงพอที่จะทำให้การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้ามีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม จากปัญหาดังกล่าวนั้น ทำให้ผู้เขียนสนใจที่จะนำระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปมาใช้เป็นแม่แบบเพื่อให้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่เป็นระบบเดียวกัน อันเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสียของระบบระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรป ว่าเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นแม่แบบ ปรับใช้กับบริบทของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไปได้อย่างไรบ้าง

1. ความแตกต่างของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านต่าง ๆ

1.1 ความแตกต่างทางด้านกฎหมายเครื่องหมายการค้าของแต่ละประเทศสมาชิกที่เป็นประเด็นสำคัญ ได้แก่

1) พบว่าอาเซียนยังไม่มีกฎหมายกลาง หรือองค์กรที่ทำหน้าที่แทนรัฐทั้ง 10 ประเทศ ไม่มีมาตรการในการแก้ปัญหาคopyright ที่ความเห็นของรัฐสมาชิกมีความเห็นไม่ลงรอยกัน ไม่มีการประสานการตัดสินใจร่วมกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว ส่งผลให้แต่ละประเทศสมาชิกมีกฎหมายที่แตกต่างกัน และการออกข้อบังคับหรือการอนุมัติในการดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปอย่างล่าช้าเนื่องจากต้องได้รับความเห็นชอบจากแต่ละรัฐสมาชิกที่มีฐานะเท่าเทียมกันในการให้การยินยอม

2) มีความแตกต่างด้านความมีประสิทธิภาพในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ซึ่งแบ่งระดับความมีประสิทธิภาพออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกันในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Santoso & Roestamy, 2015) ดังนี้

กลุ่มที่ 1: ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศฟิลิปปินส์และมาเลเซีย เนื่องด้วยทั้งสามประเทศมีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีประสิทธิภาพโดยพิจารณาได้จาก (1) การมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ที่ใช้ในการค้นหาจากฐานข้อมูลเครื่องหมายการค้าออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ (2) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และ (3) สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ได้เข้าเป็นสมาชิกพิธีสารมาดริด แม้มาเลเซียยังไม่ได้เป็นแต่ก็มีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ

กลุ่มที่ 2: ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีประสิทธิภาพระดับกลาง ได้แก่ ประเทศบรูไน อินโดนีเซีย ไทย และเวียดนาม โดยพิจารณาได้จาก (1) มีกฎหมายเครื่องหมายการค้าที่ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า (2) ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารยังใช้ภาษาของตนเอง ยกเว้นประเทศบรูไนและเวียดนาม (3) มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษในเว็บไซต์สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาแต่ยังไม่สมบูรณ์ และ (4) ประเทศเหล่านี้ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษทั้งหมดและไม่ได้

ใช้ระบบจดทะเบียนออนไลน์ทั้งหมด อีกทั้ง ยังไม่ได้เป็นสมาชิกพิธีสารมาดริด ซึ่งมีเพียงประเทศเวียดนามประเทศเดียว ในกลุ่มนี้ที่เป็นสมาชิกพิธีสารมาดริด

กลุ่มที่ 3: ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ คือ ประเทศกัมพูชา ลาว และพม่า โดยพิจารณาได้จาก (1) ประเทศเหล่านี้ยังไม่ใช่เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) สำหรับเครื่องหมายการค้า และการจดทะเบียน และ (2) ประเทศลาว กัมพูชามีกฎหมายเครื่องหมายการค้า แต่ประเทศพม่ายังไม่มีกฎหมายเครื่องหมายการค้า

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น การที่แต่ละประเทศสมาชิกมีประสิทธิภาพในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่แตกต่างกันส่งผลต่อการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า เมื่อกฎหมายเครื่องหมายการค้า ภาษา สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของแต่ละประเทศยังมีความแตกต่างหรือได้รับการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกัน ขาดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลเครื่องหมายการค้าของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงส่งผลต่อการแข่งขันทางการค้ากับภูมิภาคอื่น

3) แต่ละประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีการกำหนดถึงความหมายของเครื่องหมายและเครื่องหมายการค้าที่แตกต่างกัน อันส่งผลต่อการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้ารูปแบบใหม่ และการตีความเพื่อให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้ายังแตกต่างกันขึ้นอยู่กับดุลพินิจของนายทะเบียน กรรมการ และศาลฎีกาในการตีความ ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับบรรทัดฐานในการให้ความคุ้มครองอันเป็นปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน

4) การแบ่งประเภทของสินค้าและบริการ บางประเทศต้องแยกยื่นประเภทของสินค้าและบริการ แต่บางประเทศสามารถยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้หลายประเภทในคราวเดียวกัน ก่อให้เกิดความยุ่งยากและเสียค่าใช้จ่ายสูงหากไม่สามารถยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้หลายประเภทในคราวเดียวกัน และหากเจ้าของเครื่องหมายการค้าละเลย หรือหลงลืมที่จะไปยื่นขอรับความคุ้มครองให้ครบทุกประเภทสินค้า และบริการที่ตนต้องการในแต่ละประเทศ ก็ยังส่งผลก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้า อาจก่อให้เกิดช่องทางในการถูกละเมิดเครื่องหมายการค้าได้

1.2 ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แบ่งออกเป็นกลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่เป็นแหล่งวัตถุดิบ และต้นทุนแรงงานต่ำ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และบรูไนดารุสซาลาม

2) กลุ่มที่เป็นฐานการผลิตในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย

3) กลุ่มที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและเน้นภาคบริการ ได้แก่ สิงคโปร์

1.3 ความแตกต่างด้านสังคม วัฒนธรรม ศาสนา ภาษา และการเมือง โดยภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นดินแดนซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา การเมืองและการปกครอง

ดังนั้น การที่ประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความแตกต่างที่หลากหลายกันนั่นเอง ย่อมส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและการออกกฎหมายที่แตกต่างกัน การดำเนินการในการพัฒนาต่าง ๆ มีความล่าช้าส่งผลให้มีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่แตกต่างกัน ดังนั้น แนวทางให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า ให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อสร้างความเท่าเทียมกัน อยู่ภายใต้ข้อบังคับและมาตรฐานเดียวกัน จึงควรมีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อที่จะเป็นอีกหนึ่งตัวอย่าง ที่แสดงว่ารัฐบาลของแต่ละประเทศให้ความสำคัญทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา อันจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการค้าการลงทุนในภูมิภาคมากขึ้น

1.4 ความแตกต่างในการตระหนักรู้ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา

จากการที่ประเทศอินโดนีเซีย ไทย และเวียดนาม ถูกจัดอยู่ใน Priority Watch List (สมาคมทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ, 2559) ของ International Intellectual Property Alliance 2015 Special 301 Report แสดงให้เห็นว่า ประเทศเหล่านี้มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นจำนวนมาก ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าประเทศเหล่านี้ ขาดการตระหนักรู้ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาเป็นอย่างมาก ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากระบบการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงความสำคัญทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา

1.5 ความแตกต่างทางระดับการพัฒนาประเทศ เช่น เทคโนโลยี การขนส่ง การบริหารจัดการ

เนื่องจากการรวมตัวของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น ประเทศส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ส่งผลให้มีความแตกต่างกันในระดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ก่อให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาศักยภาพของภูมิภาคอาเซียน อันส่งผลต่อการค้าการลงทุน อย่างไรก็ตาม หากมีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นระบบเดียวกันทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว ก็จะเป็นการช่วยผลักดันให้มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีได้อีกทางหนึ่ง เนื่องจากจะเป็นการเชื่อมโยงฐานข้อมูลต่าง ๆ ของเครื่องหมายการค้าให้เป็นระบบเดียวกัน มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าโดยใช้ข้อบังคับ

เดียวกัน อันก่อให้เกิดความเท่าเทียมและความเชื่อมโยงในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งถือเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือทางด้านการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าอันส่งผลต่อการค้าการลงทุนให้กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.6 ปัญหาอื่น ๆ เช่น การเลือกประเทศที่จะใช้เป็นที่ตั้งของสำนักงานกลาง

2. ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพิธีสารมาดริดยังไม่เพียงพอที่จะทำให้การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้ามีประสิทธิภาพ

แม้จะพบว่ามีปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น และแม้จะมีการกำหนดให้ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ต้องเข้าเป็นสมาชิกของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพิธีสารมาดริดก็ตาม แต่ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพิธีสารมาดริดก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความแตกต่างของกฎหมายเครื่องหมายการค้าของแต่ละประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างแท้จริง และยังไม่เพียงพอที่จะทำให้การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้ามีประสิทธิภาพ เนื่องจากยังมีข้อจำกัดและข้อยุ่งยากอยู่บางประการ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมสหภาพยุโรป (Community Trade Mark) แล้วพบว่าข้อแตกต่าง ดังนี้

1) ระบบมาดริดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานระหว่างประเทศ (International Bureau) องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ซึ่งสำนักงานระหว่างประเทศจะเป็นตัวกลางระหว่างผู้ขอจดทะเบียนหรือเจ้าของเครื่องหมายการค้า และสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศต่าง ๆ อย่างไรก็ดี สำนักงานระหว่างประเทศ ไม่ได้เป็นหน่วยงานที่จะตรวจสอบว่าเครื่องหมายการค้าในคำขอจดทะเบียนสามารถจดทะเบียนได้หรือไม่ อำนาจดังกล่าวยังคงเป็นของสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาในแต่ละประเทศ กล่าวคือ สำนักงานระหว่างประเทศ จะกระจายคำขอจดทะเบียนไปยังประเทศต่าง ๆ ที่ถูกระบุขอรับความคุ้มครองในคำขอจดทะเบียน และสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศต่าง ๆ ที่ถูกระบุข้างต้นจะเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องหมายการค้านั้นว่ามีลักษณะอันพึงรับจดทะเบียนได้หรือไม่ (อุดมสิทธิ์, 2558) โดยพิจารณาตามกฎหมายภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกที่ถูกระบุขอรับความคุ้มครอง ซึ่งการพิจารณาตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศนี้เอง ถือเป็นความยากลำบากในการขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า เนื่องจากแต่ละประเทศสมาชิกมีกฎหมายเครื่องหมายการค้าแตกต่างกันมาก เครื่องหมายการค้าหนึ่งเครื่องหมายอาจได้รับความคุ้มครองในประเทศหนึ่งแต่อาจไม่ได้รับความคุ้มครองอีกประเทศหนึ่งก็เป็นได้ เช่น เครื่องหมายการค้ากลิ่น เสี่ยง นอกจากนี้ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเครื่องหมายการค้ายังขึ้นอยู่กับดุลพินิจของนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าแต่ละประเทศอีกด้วย

ส่วนการจดทะเบียนด้วยระบบเครื่องหมายการค้าประชาคม (Community Trade Mark) ใช้หลักเกณฑ์ในการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเดียวกัน (Community trade mark Regulation) ทัวทั้งสหภาพยุโรปจึงเป็นการกำจัดปัญหาด้านความแตกต่างของกฎหมายเครื่องหมายการค้าของแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อสร้างเอกภาพในการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า

2) การที่ยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศได้นั้นตามพิธีสารมาดริด ผู้จดทะเบียนจะต้องมีคำขอรากฐานหรือทะเบียนรากฐานในสำนักงานทะเบียนต้นกำเนิดในประเทศของตนเสียก่อนและเครื่องหมายและรายการสินค้าและ/หรือบริการที่ยื่นขอจดทะเบียนระหว่างประเทศจะต้องเหมือนกับที่ยื่นขอจดทะเบียนหรือที่จดทะเบียนไว้ในประเทศของตน

ในขณะที่ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม (Community Trade Mark) เครื่องหมายการค้าที่จะขอรับความคุ้มครองไม่จำเป็นต้องได้รับการจดทะเบียนในประเทศต้นกำเนิดก็สามารถขอรับความคุ้มครองได้หากไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ในการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม

3) ทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศจะเป็นอิสระต่างหากจากคำขอหรือทะเบียนรากฐานเมื่อพ้นกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันจดทะเบียนแล้ว กล่าวคือ หากคำขอหรือทะเบียนรากฐานถูกปฏิเสธหรือถอนคืนหรือเพิกถอนภายใน 5 ปี นับแต่วันจดทะเบียนเครื่องหมายระหว่างประเทศ ทะเบียนเครื่องหมายระหว่างประเทศก็จะสิ้นสุดลงไปด้วย ทั้งนี้ตามหลัก "Central Attack" (บุญมา, 2558)

ส่วนการจดทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าประชาคมนั้น (Community Trade Mark) ไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประเทศต้นกำเนิดจึงกำจัดปัญหาเรื่อง Central Attack ได้

4) บุคคลที่จะขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศได้จะต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีการประกอบอุตสาหกรรม หรือพาณิชย์กรรมอย่างแท้จริง หรือมีภูมิลำเนาหรือมีสัญชาติของประเทศที่เป็นภาคีแห่งพิธีสารมาดริด (Madrid Protocol) หรืออยู่ในหรือมีสัญชาติในประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์กรระหว่างประเทศซึ่งเป็นภาคีแห่งสมาชิกแห่งพิธีสารมาดริด (Madrid Protocol) (พรหมมินทร์, 2550, น. 81) การโอนทะเบียนเครื่องหมายระหว่างประเทศจะต้องโอนให้แก่บุคคลซึ่งมีสิทธิยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายระหว่างประเทศตามพิธีสารมาดริด

ในขณะที่การจดทะเบียนตามเครื่องหมายการค้าประชาคมยินยอมให้บุคคลที่จะขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและผู้รับโอนเครื่องหมายการค้า มิจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีสัญชาติประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปก็สามารถขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าประชาคมได้

5) เมื่อเครื่องหมายการค้าได้รับการจดทะเบียนตามพิธีสารมาดริดแล้วจำเป็นต้องมีการใช้จริงในทุกประเทศที่ขอรับความคุ้มครอง

ส่วนเครื่องหมายการค้าได้รับการจดทะเบียนตามเครื่องหมายการค้าประชาคม (Community Trade Mark) และมีการใช้ในประเทศใดประเทศหนึ่งในสหภาพยุโรปก็เพียงพอที่จะได้รับความคุ้มครองแล้ว

6) มีการชำระค่าธรรมเนียมตามจำนวนประเทศที่ขอรับความคุ้มครองซึ่งแต่ละประเทศก็จะมีค่าธรรมเนียมแตกต่างกันไป

ในขณะที่การจดทะเบียนตามเครื่องหมายการค้าประชาคมมีการชำระที่เดียวครั้งเดียว ได้รับความคุ้มครองทุกประเทศของสมาชิกสหภาพยุโรป

7) มีการใช้ศาลของแต่ละประเทศที่ขอรับความคุ้มครองและผลของคำพิพากษามีผลเฉพาะในประเทศสมาชิกนั้น ๆ

แต่ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม (Community Trade Mark) ใช้ศาลเครื่องหมายการค้าประชาคม ซึ่งผลของคำพิพากษาจะครอบคลุมทั้งสหภาพยุโรป

8) เนื่องจากเป็นการดำเนินการตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิกพิธีสารมาดริด ดังนั้นจึงต้องเสียค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างผู้แทนในการดำเนินการแต่ละประเทศสูงกว่าการจดทะเบียนตามเครื่องหมายการค้าประชาคม (Community Trade Mark) ที่ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเพียงที่เดียว ข้อบังคับเดียว จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายที่แน่นอนและเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพิธีสารมาดริด

9) การแก้ไขข้อบกพร่องจากการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพิธีการมาดริดนั้นต้องมีการแก้ไขภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสำนักงานทะเบียนระหว่างประเทศ

ในขณะที่ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม (Community Trade Mark) สำนักงานจะกำหนดระยะเวลาโดยขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี จึงถือได้ว่ามีความสมเหตุสมผล

จะเห็นได้ว่าการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามระบบพิธีสารมาดริดยังมีข้อจำกัดที่บางประการที่ทำให้การคุ้มครองเครื่องหมายการค้ายังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอได้กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่จะเป็นการเริ่มต้นที่ดีหากส่งเสริมให้ทุกประเทศสมาชิกเข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคีพิธีสารมาดริดเพราะจะเป็นการค่อยๆ ปรับนโยบายและกฎหมายภายในแต่ละประเทศแบบค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป ให้มีมาตรฐานเดียวกัน

ดังนั้น การจดทะเบียนตามพิธีสารมาดริดมิได้เป็นวิธีที่หาเพื่อประโยชน์ต่อประเทศสมาชิกทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้ายังต้องใช้กฎหมาย

ภายในของแต่ละประเทศสมาชิกพิธีสารมาดริด ในการพิจารณารับจดทะเบียนอยู่ดี ซึ่งก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาความแตกต่างของกฎหมายเครื่องหมายการค้าในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างแน่แท้ จึงทำให้ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปมีความน่าสนใจในการที่จะนำมาเป็นแม่แบบเพื่อก่อให้เกิดระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่ทำให้เครื่องหมายการค้าได้รับความคุ้มครองภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน โดยใช้ข้อบังคับเดียวกันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อันเป็นแก้ปัญหาความแตกต่างของกฎหมายเครื่องหมายการค้าของแต่ละประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้หมดไปอย่างแท้จริง และยังสอดคล้องกับการรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอีกด้วย ทั้งนี้ การกำหนดเป้าหมายให้ประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องเข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารมาดริดจึงเป็นผลดีระดับหนึ่งในการที่จะทำให้กฎหมายเครื่องหมายการค้าภายในประเทศสมาชิกมีความใกล้เคียงกันมากขึ้นในเบื้องต้นก่อน ภายใต้บรรทัดฐานขั้นต่ำเดียวกันอย่างน้อยก็ในส่วนของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ามีระเบียบวิธีปฏิบัติเดียวกันในประเทศภาคีสมาชิกพิธีสารมาดริดเพื่อเป็นการปรับฐานกฎหมายเครื่องหมายการค้าให้พัฒนาเป็นระบบจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในโอกาสต่อไป

อย่างไรก็ดี การก่อให้เกิดระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้นั้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสียของระบบการจดทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าประชาคม เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อไปว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นแม่แบบ ปรับใช้กับบริบทของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไปได้อย่างไรบ้าง ดังนี้

ข้อดีของระบบการจดทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าประชาคม

1. ความสะดวกและประโยชน์ที่จะได้รับ

เมื่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความแตกต่างกันในหลากหลายด้านมากเท่าไร ยิ่งจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากขึ้นเท่านั้น เพราะหากมีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นระบบเดียวกันทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจแล้วไซ้ ก็จะสามารถแก้ปัญหาความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ก่อเกิดความเสมอภาค มีมาตรฐานหรือจุดร่วมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ลดความยุ่งยาก ทางด้านภาษาในการดำเนินการขอรับความคุ้มครอง ขั้นตอนในการดำเนินการต่างๆ และช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขอจดทะเบียนด้วย อันส่งผลดีทั้งต่อผู้ประกอบการที่เป็นชาติสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและต่างประเทศ ทำให้เครื่องหมายการค้าได้รับความคุ้มครองอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น โดยใช้คำขอเดียว ภาษาเดียว ชำระค่าธรรมเนียมเพียงครั้งเดียว ต่ออายุครอบคลุมทุกประเทศใน

คราวเดียว ซึ่งจะมีวันสิ้นอายุเพียงวันเดียว และมีเพียงทะเบียนเดียวที่ต้องต่ออายุ จึงง่ายต่อการดำเนินการขอรับความคุ้มครองและการต่ออายุเพื่อขอรับความคุ้มครองต่อไป

2. การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเพียงครั้งเดียวแต่สามารถได้รับความคุ้มครองในทุกประเทศที่เป็นสมาชิก

เป็นการขยายความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าไปทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อันเป็นประโยชน์ทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ ในการดึงดูดการค้าการลงทุนให้กับประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยการจดทะเบียนเพียงครั้งเดียว แต่สามารถได้รับความคุ้มครองในทุกประเทศที่เป็นสมาชิก และยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอีกด้วย

3. การขอแก้ไขทางทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมในภายหลังสามารถทำได้โดยการดำเนินการเพียงครั้งเดียว

เป็นการส่งเสริมให้มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากยิ่งขึ้น อันนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพราะนอกจากจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่การรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการขอแก้ไขทางทะเบียนในภายหลังด้วย ซึ่งสามารถทำได้โดยการดำเนินการเพียงครั้งเดียว อันจะสร้างแรงจูงใจในการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ามากยิ่งขึ้นในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4. ข้อบังคับเดียวกันในการพิจารณาจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม

ทำให้มีเอกภาพในการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า โดยใช้ข้อบังคับเดียวกันภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ให้ความคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน ช่วยลดความขัดแย้งเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีกฎหมายเครื่องหมายการค้าที่แตกต่างกันได้

5. ดำเนินการขอจดทะเบียนอย่างรวดเร็ว

การขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมที่ไม่มีการคัดค้านจะใช้เวลาประมาณ 6-9 เดือน ตั้งแต่ยื่นสมัครจนกระทั่งได้รับการจดทะเบียน แต่หากการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมนั้นถูกปฏิเสธ ในบางกรณีอาจจะเปลี่ยนเป็นการขอจดทะเบียนในระดับชาติได้เพื่อรักษาสិทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้ ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่ยืดหยุ่น ทำให้เครื่องหมายการค้าได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน พร้อมกันทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการสั้น อันเป็นการป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้าได้เป็นอย่างดี

6. สามารถลงทะเบียนเอกสารและการตรวจสอบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

เป็นการสร้างมาตรฐานการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้อยู่ในระดับเดียวกัน มีการพึ่งพากัน ช่วยเหลือกันในการพัฒนาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะทำให้ทุกประเทศสมาชิกสามารถจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ อันจะเป็นการก้าวทันยุคการสื่อสารไร้พรมแดน

7. การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

เป็นการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพไว้ที่จุดศูนย์กลางเพียงจุดเดียว และสามารถดำเนินการจดทะเบียนแบบเสร็จเด็ดขาดในที่เดียว (International Trademark Association, 2013) จะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อันเป็นการดึงดูดการค้าการลงทุนให้กับภูมิภาคได้เป็นอย่างดี

8. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขอรับความคุ้มครองมากกว่าการแยกขอรับความคุ้มครองในแต่ละประเทศ ซึ่งอาจมีทั้งค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างตัวแทนในการดำเนินการ ค่าเดินทาง

เป็นการนำรายได้เข้าภูมิภาค และเป็นการป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้าได้เป็นอย่างดี เพราะเจ้าของเครื่องหมายการค้าจะเสียค่าใช้จ่ายน้อยแต่ได้รับความคุ้มครองทุกประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

รายละเอียดในการขอสมัครไม่ซับซ้อนยินยอมให้เพียงมีการยื่นหัวข้อ และเสนอฐานข้อมูล พร้อมด้วยลำดับรายการของคำเฉพาะที่ใช้สำหรับการแบ่งประเภทอย่างชัดเจน โดยไม่มีการจำกัดประเภท ซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการขอรับความคุ้มครอง และง่ายต่อการพิจารณาเพราะใช้มาตรฐานเดียวกัน

เป็นการช่วยแก้ไขปัญหาคความแตกต่างของแบบฟอร์ม และข้อกำหนดต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกันได้ อันเป็นการก่อให้เกิดการให้ความคุ้มครองที่เสมอภาคกัน ง่ายต่อการขอรับความคุ้มครองในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

10. เครื่องหมายการค้าอันเกิดจากการใช้ไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนอย่างเป็นทางการหรือต่ออายุก็ได้ หากมีการใช้เครื่องหมายค้านั้นอยู่จริงและใช้อย่างสมเหตุสมผลในประเทศใดประเทศหนึ่ง ก็เพียงพอที่จะรักษาความสมบูรณ์ของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมได้ และป้องกันจากการถูกเพิกถอนเมื่อไม่มีการใช้งาน 5 ปีหลังจากจดทะเบียน

เป็นระบบที่ยืดหยุ่นเพียงมีการใช้ในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนประเทศหนึ่งประเทศใดก็เพียงพอที่จะรักษาความสมบูรณ์ของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้แล้ว อันเป็นการป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้าในต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศได้เป็นอย่างดี

11. ไม่จำเป็นต้องเป็นเครื่องหมายการค้าที่ยื่นขอหรือได้รับการจดทะเบียนไว้แล้วในประเทศต้นกำเนิด

เป็นการเปิดโอกาสให้มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้สะดวกมากยิ่งขึ้น อันเป็นการลดข้อจำกัดด้านการจดทะเบียน เพื่อให้เครื่องหมายการค้าได้รับการคุ้มครองอย่างแพร่หลายอย่างแท้จริง แม้จะไม่มีที่ยื่นหรือได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประเทศต้นกำเนิดก็ตาม

12. การบริหารและการเงินจะเป็นอิสระจากการดูแลของหน่วยงานอื่นใด และด้านกฎหมายจะยึดถือตามกฎหมายประชาคม

เป็นการรวมให้มืองค์กรกลางเป็นผู้ดูแลซึ่งจะเป็นอิสระจากการดูแลของหน่วยงานใด ๆ อันทำให้ลดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศ และนำไปสู่การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

13. สามารถเลือกขอรับความคุ้มครองระหว่างการจดทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าประชาคมกับพิธีสารมาดริดได้

เป็นการเพิ่มทางเลือกในการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้ามากขึ้นไปอีก ทำให้เครื่องหมายการค้าได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึงและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เสริมกับระบบการจดทะเบียนแบบพิธีสารมาดริด

14. ได้รับสิทธิในการต่อต้านการละเมิดมากกว่า

หากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีระบบการจดทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนควบคู่ไปกับระบบการจดทะเบียนตามพิธีสารมาดริด ก็จะส่งผลให้ได้รับสิทธิในการต่อต้านการละเมิดมากยิ่งขึ้นกว่าการจดทะเบียนในระดับประเทศ

ผู้มีสิทธิขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม ไม่มีข้อจำกัดว่า ผู้ขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมจำเป็นต้องเป็นผู้ที่อาศัย หรือเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกของประชาคม หรือมีอุตสาหกรรมหรือการก่อตั้งธุรกิจในประเทศประชาคม ก็สามารถที่จะได้รับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าประชาคมได้

เป็นการเปิดกว้างในการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าได้มากขึ้น ไม่ขึ้นอยู่กับสัญชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายในการที่จะให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริง และนำมาซึ่งผลประโยชน์ต่อตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองและประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้เป็นอย่างดี

16. ทะเบียนของเครื่องหมายการค้า 1 ทะเบียน มีค่าเท่ากับทะเบียนภายในประเทศหลาย ๆ ทะเบียน

หากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีระบบการจดทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนควบคู่ไปกับระบบการจดทะเบียนตามพิธีสารมาดริด จะเป็นการเพิ่มความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าให้แพร่หลายไปยังหลายประเทศมากยิ่งขึ้นด้วยการยื่นขอจด

ทะเบียนที่เดียว ครั้งเดียว และเสียค่าธรรมเนียมเพียงครั้งแต่ได้รับความคุ้มครองหลายๆ ประเทศในคราวเดียว

17. การต่ออายุเพียงทะเบียนเดียว ก็มีผลเป็นการต่ออายุเพื่อขอรับความคุ้มครองในประเทศสมาชิกทั้งหมด

ทำให้เครื่องหมายการค้าได้รับความคุ้มครองอย่างต่อเนื่อง ด้วยการต่ออายุเพียงทะเบียนเดียว แต่มีผลเป็นการต่ออายุเพื่อขอรับความคุ้มครองได้หลายประเทศในคราวเดียวกัน

18. ช่วยแก้ปัญหาการละเมิดเครื่องหมายการค้า

เป็นการช่วยแก้ปัญหาด้านการละเมิดเครื่องหมายการค้า เนื่องจากให้ความคุ้มครองครอบคลุมทั่วทั้งประเทศสมาชิก อีกทั้งยังเพิ่มความมั่นใจให้เจ้าของเครื่องหมายการค้ากล้าที่จะสร้างสรรค์ผลงานใหม่โดยไม่ต้องกังวลว่าจะถูกละเมิดเครื่องหมายการค้าที่สร้างสรรค์ขึ้นมา รวมถึงสร้างภาพลักษณ์ที่ดี อันส่งผลต่อการค้าการลงทุนในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

19. สร้างภาพลักษณ์ที่ดี และส่งเสริมบรรยากาศในการค้าการลงทุน

เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เพราะมีการคำนึงถึงสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงาน และส่งเสริมบรรยากาศในการค้าการลงทุนให้แก่ภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นการช่วยถ่วงดุลอำนาจทางการค้ากับภูมิภาคอื่นได้

20. การขอรับการคุ้มครองแบบเสร็จเด็ดขาดในที่เดียว ไม่สามารถปฏิเสธ จำกัด หรือโอน โดยให้มีผลเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งในอาณาเขตที่ได้รับความคุ้มครอง

ทำให้นักลงทุนสนใจที่จะนำสินค้ามาขายและจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากขึ้น เพราะสะดวก ประหยัด น่าเชื่อถือ และเป็นธรรม ที่สำคัญรับความคุ้มครองทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

21. ปลอดภัยจากการสั่นผลตามหลัก Central Attack ตามพิธีสารมาดริด

เนื่องด้วยระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมไม่มีข้อกำหนดเรื่อง Central Attack จึงไร้ความกังวลที่เครื่องหมายการค้าจะถูกเพิกถอน ด้วยเหตุที่คำขอหรือทะเบียนรากฐานถูกปฏิเสธ หรือถอนคืน หรือเพิกถอนภายใน 5 ปี นับแต่วันจดทะเบียนเครื่องหมายระหว่างประเทศ

22. ยกระดับการพัฒนากฎหมายเครื่องหมายการค้าประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และส่งเสริมบรรยากาศในการค้าการลงทุนให้แก่ภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นการช่วยถ่วงดุลอำนาจทางการค้ากับภูมิภาคอื่นได้ ที่สำคัญยังเป็นการแก้ไขปัญหาความแตกต่างของกฎหมายเครื่องหมายการค้าให้อยู่ภายใต้ข้อบังคับเดียวกัน และในกรณีที่ถูกละเมิดการขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าแบบเครื่องหมายการค้าประชาคม ระบบการจดทะเบียน

แบบเครื่องหมายการค้าประชาคม ยังเปิดโอกาสให้สามารถแยกจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ละประเทศตามกฎหมายภายในของประเทศนั้น ๆ ได้อีกด้วย ซึ่งถือเป็นการหาทางออกที่ดี และเปิดกว้างที่ต้องการให้เครื่องหมายการค้าได้รับความคุ้มครองหลากหลายทาง

ข้อเสียของระบบการจดทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าประชาคม

แม้ระบบการจดทะเบียนแบบเครื่องหมายการค้าประชาคมจะมีประโยชน์ต่อการให้คุ้มครองเครื่องหมายการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากเพียงใด แต่ก็ยังพบข้อเสียของระบบการจดทะเบียนนี้อยู่บ้าง กล่าวคือ (1) การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมนั้น จะระบุเลือกขอรับความคุ้มครองแต่เพียงบางประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมิได้ (2) แม้ว่าเมื่อจดทะเบียนแล้วจะได้รับความคุ้มครองทั่วทั้งประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่หากมีอุปสรรคในการจดทะเบียนในประเทศใดประเทศหนึ่งและผู้จดทะเบียนไม่สามารถแก้ไขได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ค่าขอจดทะเบียนดังกล่าวเป็นอันตกไปทั้งหมดเช่นกัน (3) การจดทะเบียนของประเทศสมาชิกใดสมาชิกหนึ่งที่เกิดขึ้นก่อนหน้าอาจทำลายการสมัครเครื่องหมายการค้าประชาคมเครื่องหมายใหม่โดยสิ้นเชิง แม้ว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าประชาคมเครื่องหมายใหม่จะไม่สนใจหรือไม่ตั้งใจที่จะใช้เครื่องหมายนั้นในประเทศสมาชิกนั้นก็ตาม ซึ่งวิธีนี้จะทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากกว่าการยื่นจดทะเบียนในระดับประเทศหรือยื่นจดแบบพหุสารมาดริดตั้งแต่แรก แต่อย่างไรก็ดียังไม่ตัดสิทธิแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าในการที่จะไปขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศซึ่งจำเป็นต้องชำระค่าธรรมเนียมใหม่ตามที่ประเทศนั้น ๆ กำหนด (4) ในกรณีที่การสมัครเครื่องหมายการค้าประชาคมถูกคัดค้าน จะใช้ระยะเวลาในการพิจารณาการคัดค้านนานกว่าหากเปรียบเทียบกับ การขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแบบรายประเทศของบางประเทศ และภาษาในการคัดค้านยังต้องเป็นภาษาทางการ 5 ภาษาตามที่ข้อบังคับเครื่องหมายการค้าประชาคมกำหนดไว้ (Lomas & Steele, 2015) ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน อิตาลี เยอรมัน (5) ระยะเวลาในการดำเนินการขอจดทะเบียนและการพิจารณาจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมยังใช้เวลานานกว่าการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในบางประเทศ (Ladas & Parry LLP, 2015) และ (6) เนื่องจากฐานข้อมูลเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศมีน้อยกว่าฐานข้อมูลเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรป ผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า จึงเลี่ยงวิธีการขอแบบเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปไปขอตามกฎหมายภายในให้ได้ก่อนแทน ดังนั้น หากมีผู้ต้องการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเดียวกันกับที่ขอตามกฎหมายภายในแล้ว ก็ไม่สามารถขอแบบเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปได้อีก

ทั้งนี้ แม้จะพบข้อเสียของระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมก็ตาม แต่หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วจะพบข้อดีมากกว่า จึงเหมาะสมแล้วที่จะนำระบบการจดทะเบียน

เครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปมาใช้เป็นแม่แบบในการศึกษาเพื่อให้มีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วย โดยจำเป็นต้องมีการหารือในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

สรุป

ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นแล้วว่ามีความหลายประการในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในแต่ละประเทศ และระบบการจดทะเบียนตามพิธีสารมาดริดก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาความแตกต่างของกฎหมายเครื่องหมายการค้าของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างแท้จริง อีกทั้ง ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นถึงข้อดีอันเป็นความจำเป็นของการนำระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปมาใช้เป็นแม่แบบ เพื่อมาปรับใช้ให้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เป็นระบบเดียวกัน ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ

การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก่อให้เกิดการเปิดตลาดของอาเซียนทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการอย่างเสรี การบริโภคที่สูงขึ้นในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเสี่ยงต่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่สูงขึ้นเช่นกัน ดังนั้น มาตรการที่จะทำให้รัฐสมาชิกปฏิบัติตามภายใต้ข้อบังคับเดียวกันทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงควรให้การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าเป็นระบบเดียวกันทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปเป็นแม่แบบในการปรับให้มีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป รวมถึงจำเป็นต้องศึกษาระบบการจดทะเบียนตามพิธีสารมาดริดประกอบด้วย เพื่อที่จะปรับแก้หรือเพิ่มเติมกฎหมายให้เป็นไปตามพันธกรณีสอดคล้องเชื่อมโยงกันโดยไม่มีปัญหา ซึ่งจากการที่ผู้เขียนได้ศึกษามามีข้อเสนอแนะในการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าประชาคมในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนดังต่อไปนี้

1. แนวทางการลดความแตกต่างของหลักเกณฑ์หรือกฎหมายเครื่องหมายการค้าของแต่ละประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.1 สนับสนุนให้ทุกประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการภายใต้ชื่อ ASEAN Intellectual Property Rights Action Plan อย่างเคร่งครัด และสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาการละเมิดเครื่องหมายการค้า และการมีระบบกฎหมายเครื่องหมายการค้าที่แตกต่างกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความพยายามที่จะทำให้มีระบบการให้ความคุ้มครอง

เครื่องหมายการค้าที่มีประสิทธิภาพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เป็นระบบเดียวกันและบังคับใช้ได้ทั่วทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.2 ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงข้อมูลที่อยู่ใน ASEAN IP Portal (NSTDA, 2558) (ศูนย์กลางข้อมูลเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศสมาชิก) ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทำให้มีระบบเดียวกันในการยื่นจดทะเบียน ออกกฎและการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในภูมิภาคผ่านทางสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาอาเซียน (Asean IP Office) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการไทยและอาเซียน ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศอาเซียนจากเว็บไซต์นี้ รวมทั้งเป็นช่องทางสร้างเครือข่ายและเชื่อมโยงข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียนด้วยเว็บไซต์ นอกจากนี้ การสนับสนุนและมีการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการดำเนินโครงการ ASEAN IP Portal และการมี Asean TMview (ระบบปฏิบัติการข้อมูลเครื่องหมายการค้าออนไลน์ของประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน) จะถือเป็นข้อมูลส่วนกลางอันเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้ทุกประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมถึงต่างประเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนกลางของระบบทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศสมาชิกและสามารถรับรู้ถึงความเคลื่อนไหวของแต่ละประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อันจะทำให้สามารถปรับระบบการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นระบบเดียวกันได้ง่ายยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการลดความแตกต่างทางด้านกฎหมายหรือระบบการให้ความคุ้มครองของแต่ละประเทศสมาชิกอีกด้วย

1.3 สร้าง Asean Model Law ให้มีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้ข้อบังคับเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นไปในทิศทางเดียวกันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จำเป็นต้องมีการศึกษาแม่แบบในการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าประชาคมในลักษณะแบบภูมิภาคจากสหภาพยุโรป เนื่องจากสหภาพยุโรปมีระบบการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าทั้งแบบพิธีสารมาดริดและเครื่องหมายการค้าประชาคม อันทำให้ระบบการคุ้มครองเครื่องหมายการค้ามีความสมบูรณ์ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าอย่างทั่วถึง โดยสหภาพยุโรปมีความพยายามที่จะสร้างระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อทำให้ช่องว่างทางกฎหมายแคบลงและสารบัญญัติมีความคล้ายกัน กฎหมายรวมกันเป็นหนึ่งเดียว การสร้างระบบเครื่องหมายการค้าให้เป็นหนึ่งเดียวนั้นจะต้องออกกฎหมาย การบริหาร เขตอำนาจของศาล ต้องปรับให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อให้มีระบบเครื่องหมายการค้าระบบเดียว ประสบการณ์ของสหภาพยุโรปในการสร้าง และการพัฒนาระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม จึงมีคุณค่าควรแก่การศึกษา ทำให้รู้ว่ามีปัญหาและความยุ่งยากเพียงใดในการที่จะทำให้เป็นระบบเดียว นอกจากนี้ยังเป็นการตอก

ย้าถึงความตระหนัก ในการทำให้เกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทางด้านเครื่องหมายการค้าที่มีมาตรฐานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแท้จริง

2. การเลือกจดทะเบียนเพื่อขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าให้เหมาะสม

ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ามีหลายระบบ เช่น ระบบการจดทะเบียนตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ ระบบการจดทะเบียนตามพิธีสารมาดริด ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรป เป็นต้น ระบบต่าง ๆ นั้นล้วนกำหนดมาเพื่อให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน อย่างไรก็ตาม แต่ละระบบมีความแตกต่างกันและมีข้อดี ข้อเสียต่าง ๆ กันไป ไม่มีระบบใดสมบูรณ์แบบในตัวเองเพียงระบบเดียว ทั้งนี้ เจ้าของเครื่องหมายการค้าพึงจำเป็น ต้องพิจารณาถึงความต้องการว่ารูปแบบทางธุรกิจของตนควรได้รับการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าแบบใด โดยพิจารณาประเทศที่ตนต้องการประกอบธุรกิจหรือขยายธุรกิจเป็นหลัก และเพื่อให้เครื่องหมายการค้าของตนได้รับความคุ้มครองครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อาจเลือกจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ามากกว่าหนึ่งรูปแบบ กล่าวคือ อาจเลือกขอจดทะเบียนแบบกลุ่มประเทศตามระบบพิธีสารมาดริดเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองหลายประเทศสมาชิกในคราวเดียวกัน ซึ่งวิธีการนี้เหมาะสำหรับความประสงค์ที่ต้องการขอรับความคุ้มครองหลายประเทศแบบต่างภูมิภาคกัน อันจำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายภายในของประเทศนั้น ๆ โดยวิธีนี้เป็นเพียงตัวกลางในการดำเนินการให้เท่านั้น หรือจะเลือกขอจดทะเบียนตามระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคม ซึ่งวิธีการนี้เหมาะสำหรับความประสงค์ที่ต้องการขอรับความคุ้มครองทุกประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน อันจำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกัน เนื่องจากในปัจจุบันการละเมิดเครื่องหมายการค้าเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและรวดเร็ว เจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าเครื่องหมายการค้าชิ้นนั้น ๆ จะถูกละเมิดที่ประเทศใด เมื่อใด ดังนั้น การเลือกจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าให้เหมาะสมตามรูปแบบต่างๆ จะเป็นการช่วยป้องกันไม่ให้เครื่องหมายการค้าถูกละเมิด อย่างไรก็ตาม ทุกระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าล้วนเปิดกว้างไม่ได้ปิดกั้นบังคับให้ขอรับความคุ้มครองได้เพียงระบบใดระบบหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น การขอรับความคุ้มครองหลาย ๆ ระบบควบคู่กันน่าจะเป็นวิธีการที่ช่วยป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ดีที่สุด

3. การสนับสนุนให้มีการสร้างระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การทำให้ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เริ่มแรกประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็ควรที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกพิธีสารมาดริดก่อนเพื่อปรับกฎหมายเครื่องหมายการค้าให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจาก

การทำให้มีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในปัจจุบัน เพราะจำเป็นต้องมีการกำหนดข้อบังคับเครื่องหมายการค้าประชาคมขึ้นมาเพื่อใช้บังคับในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยเฉพาะ ซึ่งนอกจากจะต้องปรับกฎหมายเครื่องหมายการค้าภายในประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกันด้วยแล้ว ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาข้อดีข้อเสียจากระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมของสหภาพยุโรปกับข้อดี ข้อเสียของพิธีสารมาดริด เพื่อนำข้อดีของแต่ละระบบมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงจำเป็นต้องใช้เวลาเพื่อหาจุดร่วมที่จะทำให้เกิดระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประชาคมในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

บรรณานุกรม

- บุญมา เตชะวณิช, การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศตามข้อตกลงหรือพิธีสารมาดริด ประโยชน์และผลกระทบหากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิก, สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2558, จาก http://elib.coj.go.th/managecourt/data/B6_20.pdf
- พรหมมินทร์ วงศ์รัตน์, (2550) การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของไทยในต่างประเทศ: การเข้าร่วมเป็นภาคีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศตามพิธีสารกรุงมาดริด (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ศักดิ์ชาย สุนทรธนาภิรมย์, (2555) ปัญหาการพิจารณาแบ่งเฉพาะของเครื่องหมายการค้า : ศึกษากรณีเครื่องหมายการค้าที่เป็นตัวหนังสือและตัวเลข (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- สมาคมทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ, IIPA 2015 Special 301 Report, ค้นวันที่ 15 มกราคม 2559 จาก http://www.iipa.com/2015_SPEC301_TOC.htm
- อุดมสิทธิ์ ภัทรวดีลักษณ์, การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศภายใต้พิธีสารมาดริด สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2558, จาก http://www.ipthailand.go.th/dm/documents/content_madrid.pdf.
- Council Regulation (EC) No 207/2009 of 26 February 2009 on the Community Trade Mark.
- Edy Santoso, Martin Roestamy, *Asean's Lack of Integration in Trademark Registration Related to Asean Economic Community (AEC) by 2015*, Retrieved 2 September 2015, from http://www.iiste.org/Journals/index.php/JLPG/article/view_File/8494/8433.
- International Trademark Association, *Community Trade Mark Fact Sheet*, Retrieved February 28, 2013 from <http://www.inta.org/TrademarkBasics/FactSheets/Pages/CommunityTradeMarkFactSheet.aspx>
- Ladas & Parry LLP, *A Primer on The European Community Trademark*, Retrieved October 11, 2015 from <http://ladas.com/education-center/primer-europeancommunity-trademark>
- Mark Lomas and Carl Steele, *The Advantages and Disadvantages of National, Community and International (Madrid Protocol) Trade Mark Filings*, Retrieved October 11, 2015 from <http://www.ashfords.co.uk/media/440016/Advantages-and-disadvantages-of-National-Community-and-International-Madrid-Protocol-Trade-Mark-Filings.PDF>

NSTDA Blog, *ความร่วมมือทรัพย์สินทางปัญญาในกลุ่มประเทศอาเซียน*, ค้นวันที่ 11 กรกฎาคม 2558 จาก <http://nstda.or.th/blog/?p=22960>

Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs), *Community Trade Mark*, Retrieved January 24, 2013 from <http://oami.europa.eu/ows/rw/pages/CTM/communityTradeMark/communityTradeMark.en.do>